

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. gruodžio 3 d.
(OR. en)

14535/18

INST 457
POLGEN 224

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Konsultacijos su piliečiais – Bendra ataskaita

Delegacijoms pirmininkaujančios Austrijos ir pirmininkausiančios Rumunijos vardu priede pateikiama bendra ataskaita dėl konsultacijų su piliečiais.

Įvadas

2018 m. vasario 23 d. neformaliame susitikime Europos valstybių ar vyriausybių vadovai aptarė Prancūzijos prezidento pateiktą iniciatyvą pradėti visą Europą apimančią konsultacijų su piliečiais procesą. Siūlomos iniciatyvos tikslas – skatinti bendradarbiavimą su piliečiais ir prisidėti prie debatų dėl Europos ateities. Valstybės narės sutiko savanoriškai dalyvauti šiame procese ir vykdyti konsultacijas atsižvelgdamos į savo nacionalinį kontekstą ir praktiką.

Konsultacijų su piliečiais tikslas buvo įtraukti didelį Europos piliečių skaičių ir nustatyti pagrindinius jiems rūpimus klausimus, viltis ir lūkesčius, kad valstybių ar vyriausybių vadovai savo svarstymuose galėtų remtis šia informacija ir lengviau nustatyti ES veiksmų ateinančiais metais prioritetus. Konsultacijų procesas buvo parengtas kaip rūpimų klausimų nustatymo ir idėjų rinkimo priemonė.

Valstybės narės turi ilgametę tradiciją dialogą su piliečiais naudoti kaip visuomenės dalyvavimo politiniame procese užtikrinimo ir stiprinimo priemonę. Šis valstybių narių priimtas įsipareigojimas yra pirmas kartas, kai susitarta dėl kolektyvinių ir koordinuojamų pastangų vienu metu vykdyti konsultacijas su piliečiais visoje Europoje, ir unikalus įnašas į vykstantį svarstymų dėl Europos ateities procesą.

Ši bendra ataskaita kartu su įvairiomis nacionalinėmis ataskaitomis ir kitų Europos institucijų nuomonėmis gali būti naudinga medžiaga debatams rengiantis 2019 m. gegužės 9 d. Sibiu įvyksiančiam neformaliam valstybių ar vyriausybių vadovų susitikimui ir rengiant naują 2019–2024 m. strateginę darbotvarkę.

Metodika ir dalyvavimas

Valstybės narės patvirtino bendrą sistemą, kurią, be kita ko, sudarė pasiūlytas konsultacijų tvarkaraštis ir bendrieji konsultacijų principai. Buvo susitarta, kad konsultacijos bus įtraukios ir nešališkos, kad bus laikomasi skaidrumo, politinio pliuralizmo ir teisingumo principų ir kad jos bus atviros visiems piliečiams. Konsultacijos su piliečiais daugiausia vyko 2018 m. balandžio–lapkričio mėn. siekiant, *inter alia*, ataskaitos santrauką pateikti valstybių ar vyriausybių vadovams Europos Vadovų Tarybos susitikimo metu.

Valstybėms narėms buvo leista pačioms nuspręsti, kokią konkrečią konsultacijų metodiką naudoti. Iš pat pradžių valstybės narės susitarė procesą rengti pagal savo atitinkamą nacionalinę praktiką, konkretų kontekstą ir tradicijas. Reikėjo daug suderintų logistikos, pasirengimo ir koordinavimo pastangų, nes valstybės narės su piliečiais bendravo įvairiose vietose: buvo rengiami tradiciniai susitikimai miestų rotušėse, konferencijos, plataus masto viešieji renginiai, interaktyvūs debatai, naudojamos internetinės priemonės. Daugelyje renginių buvo naudojamos naujosios technologijos ir socialiniais tinklais, įskaitant tiesioginę transliaciją internetu, internetinius klausimynus, skaitmenines platformas ir visuomenės patalką idėjoms surinkti.

Procesai kiekvienoje valstybėje narėje skyrėsi valdžios sektoriaus įsitraukimo masto ir renginių bei dalyvių skaičiaus atžvilgiu. Vienas bendras aspektas – visos konsultacijos buvo sukonzentruotos į išsamias diskusijas ir sąveiką su visuomene. Daugelyje renginių buvo skatinamas įvairių suinteresuotųjų subjektų, atstovaujančių visoms politinėms partijoms, pilietinei visuomenei, akademinai bendruomenei, žiniasklaidai ir verslo sektoriui, dalyvavimas.

Apskritai konsultacijose dalyvavo įvairi publika: buvo siekiama užtikrinti lyčių lygybę, įtraukumą ir atstovavimą beveik visoms gyventojų grupėms. Be to, daug valstybių narių siekė įtraukti piliečius iš visos savo teritorijos, įskaitant atokius regionus, ir pasiekti tuos piliečius, kurie paprastai nedalyvauja debatuose dėl ES reikalų. Kai kurios valstybės narės organizavo jaunesnėms kartoms skirtus renginius, įskaitant debatus mokyklose ir universitetuose.

Dauguma valstybių narių taikė du būdus: rengė bendro pobūdžio debatus apie Europos ateitį ir temines konsultacijas dabartinių nacionalinių arba europinių interesų temomis.

Konsultacijos su piliečiais nebuvo mokslinis būdas viešajai nuomonei nustatyti (plg. nuomonės tyrimus), tačiau dalyvavimo atžvilgiu jos buvo platesnio pobūdžio nei apklausos, pvz., standartinės „Eurobarometro“ apklausos. Remiantis duomenimis, visoje ES buvo surengta apie 1 700 renginių.

Be valstybių narių surengtų konsultacijų, Europos Komisija, Europos Parlamentas, Regionų komitetas ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) taip pat rengė konsultacijas ir diskusijas su piliečiais dėl Europos ateities. Europos Komisija pradėjo internetines konsultacijas, į kurias įtraukė piliečių forumo rezultatais grindžiamą klausimą. Kai kurie iš klausimų bus įtraukti į naują specialią „Eurobarometro“ apklausą dėl Europos ateities. Europos Vadovų Tarybos pirmininko prašymu Regionų komitetas per pastaruosius dvejus metus surengė daugybę renginių įvairiuose Europos regionuose, o EESRK skatino pagrindinius pilietinės visuomenės suinteresuotuosius subjektus dalyvauti dialoguose apie Europos ateitį. Europos Parlamente buvo surengtas pirmasis Jaunimo parlamento renginys.

Šioje ataskaitoje neketinama pateikti tipiską visų ES piliečių viešosios nuomonės apžvalgą ar teisingai pristatyti visą gausiuose renginiuose pareikštų nuomonių įvairovę. Tačiau joje pateikiamas naudingas piliečių nuomonės ES klausimais supratimas ir akcentuojama nuolatinio pilietinės visuomenės įtraukimo į debatus apie ES ateitį svarba. Joje siekiama pateikti įvairiose valstybėse narėse vykusią konsultacijų nacionalinėse ataskaitose išdėstytų pagrindinių aspektų ir dažniausiai pasitaikančių minčių apžvalgą.

Pagrindinės išvados

Konsultacijų su piliečiais įvairiose valstybėse narėse rezultatai rodo, kad, nepaisant joje kylančių iššūkių, dauguma dalyvių turi teigiamą nuomonę apie ES. Visų pirma kelių valstybių narių piliečiai pripažįsta savo šalies narystės Europos Sąjungoje vertę ir su ja susijusią naudą. Tačiau daug dalyvių taip pat nurodė, kad aiškios vizijos ir vadovavimo trūkumas trukdo ES žengti į priekį, ir tai lemia raginimus vykdyti reformą.

„Brexit’as“ paminėtas tik keliose šalyse. Tais atvejais, kai jis buvo paminėtas, jis įvardyta kaip didelis susirūpinimas, tačiau taip pat manyta, kad jis sustiprino 27 ES valstybių narių bendrumo jausmą ir piliečių supratimą apie ES svarbą ir narystės vertę.

Tarp dažniausiai minimų temų daugelyje šalių yra migracija, aplinkosaugos iššūkiai ir švietimas. Piliečiai išreiškia susirūpinimą ir lūkesčius šiose srityse:

1. Saugi ir apsaugota Sąjunga

Migracija daugelyje ataskaitų figūruoja kaip vienas iš pagrindinių ES piliečiams rūpimų klausimų. Jai nuosekliai teikiamas aukštas prioritetas beveik visose valstybėse narėse. Keliose valstybėse narėse buvo ypač pabrėžta, kad neteisėta migracija yra vienas pagrindinių iššūkių Europai. Manoma, kad šiam klausimui spręsti būtini skubūs ES veiksmai ir kad šis reiškinys tiesiogiai veikia piliečių gyvenimą. Debatuose šia tema dažnai iškyla reikalavimų geriau **apsaugoti ES išorės sienas**. Tuo pat metu piliečiai daugelyje šalių taip pat pripažįsta humanitarinę Europos Sąjungos priedermę. Dažnai minima **bendra ES prieglobsčio politika**, paskirstymo mechanizmai, taip pat valstybių narių solidarumas ir atsakomybė. Be to, nors kai kuriuos piliečius tenkina dabartinė migrantų integracija, kiti mano, kad šioje srityje skubiai reikia daugiau pastangų.

Dažnai buvo raginama, kad ES aktyviau veiktų **stabdydama neteisėtų migrantų srautus**. Daugelyje valstybių narių piliečiai mano, kad ES gali daugiau padaryti mažinant neteisėtą migraciją spręsdama jos pamatines priežastis, didindama saugumą, gerindama gyvenimo sąlygas ir didindama gerovę kilmės šalyse, pavyzdžiui, pasitelkdama paramą vystymuisi, prekybą ir investicijas, kartu aktyviai akcentuojant paramą ekonomikos augimui Afrikos žemyne. Piliečiai norėtų, kad ES nustatytų tvirtesnę bendradarbiavimą su kilmės ir tranzito šalimis, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos grąžinimams. Jie mano, kad ES taip pat turėtų geriau reaguoti į krizes ir aktyviai dalyvauti daugiašalėje veikloje sprendžiant šį klausimą.

Galiausiai, daug dalyvių teigė, kad **organizuotas nusikalstamumas, terorizmas, radikalizacija, korupcija** ir susijusios grėsmės yra problemos, kurios dėl savo tarpvalstybinio pobūdžio turėtų būti ryžtingiau sprendžiamos ES lygmeniu. Piliečiai pageidauja, kad būtų labiau bendradarbiaujama **kibernetinio saugumo** ir **duomenų apsaugos** srityje, daugelis reiškia susirūpinimą dėl **dezinformacijos** ir šiuo požiūriu pabrėžia, kad svarbu ugdyti plačiosios visuomenės medijų raštingumą.

2. Sąjunga, kuriai būdinga konvergencija ir konkurencingumas

Keliose valstybėse narės piliečiai pabrėžė **bendrosios rinkos** svarbą ir jos papildomą naudą užtikrinant ekonomikos augimą visoje Europoje. Dažnai kartu pateikiami prašymai užbaigti bendrosios rinkos kūrimą, visų pirma paslaugų ir skaitmeninės rinkos sektoriuose. Piliečiai pabrėžia poreikį Europos Sąjungai propaguoti žemyne **tvaraus ekonomikos augimo modelį**. Kai kurie ragina stiprinti **ekonomikos ir pinigų sąjungą**. Kai kuriose šalyse minimas euras ir narystės **euro zonoje** ateitis – tiek iš teigiamos, tiek iš neigiamos pusės – ir dažnai tai siejama su poreikiu daryti daugiau, kad ateityje būtų užkirstas kelias krizėms.

Be to, piliečiai nurodo, kad ES turėtų neatsilikti nuo technologinės pažangos. Kai kurie išreiškė norą, kad būtų plačiau naudojamos **e. valdymo** priemonės ir būtų kuriamos **pažangios bendruomenės**, kurios būtų socialinio ir ekonominio ES variklio stiprinimo priemonė. Dabartinėmis naujos **skaitmeninės revoliucijos** sąlygomis konsultacijos taip pat parodė, kad manoma, jog reikia propaguoti skaitmeninį raštingumą ir skatinti skaitmenines inovacijas. Akivaizdžiai raginama vykdyti solidžias ir pažangias investicijas į šios srities mokslinius tyrimus. Pavyzdžiui, dažnai nurodoma, kad ES turėtų būti lyderė **dirbtinio intelekto** sektoriuje. Daug piliečių išreiškė nuogąstavimą, kad ES gali atsilikti nuo pažangos arba pernelyg mažai nuveikti **mokslinių tyrimų**, technologinės plėtros, **inovacijų** ir skaitmeninimo srityse.

Taip pat manoma, kad **mažųjų ir vidutinių įmonių** skatinimas ir **parama** joms yra viena pagrindinių priemonių siekiant, kad Europa būtų geresnė vieta aktyviam **verslumui**, kartu taip prisidedant prie ES **konkurencingumo**. Nors konkurencingumas laikomas svarbiu pažangos ir ekonomikos augimo varikliu, keliose valstybėse narėse piliečiai taip pat kritiškai atsiliepė apie produktų įvairiose ES šalyse skirtingus standartus ir kokybę. Todėl raginimus skatinti konkurencingumą atsveria reikalavimai dėl **ekonominės ir socialinės konvergencijos** ir teritorinės **sanglaudos** skatinimas.

Nuomonės dėl **apmokestinimo** yra įvairios. Kai kurie piliečiai mano, kad reikia teisėkūros iniciatyvų dėl apmokestinimo, pavyzdžiui, skaitmeninio sektoriaus apmokestinimo, arba net nacionalinių mokesčių politikų suderinimo. Kita vertus, taip pat esama raginimų, kad mokesčiai liktų nacionalinės kompetencijos klausimas.

Dar viena pasikartojanti konsultacijose tema – biudžeto išteklių, kurie kitos **daugiametės finansinės programos** kontekste matomi kaip priemonė užtikrinti, kad ES atitiktų jai keliamus reikalavimus. Kalbant apie išteklių paskirstymą, pateikta daug įvairių nuomonių, įskaitant abejones dėl galimo biudžeto mažinimo, atsiliepančio bendrai žemės ūkio politikai ir sanglaudos politikai. Piliečiai daugelyje valstybių narių pageidauja subalansuoto ES biudžeto, kuris teiktų aiškią papildomą naudą piliečiams.

3. Sąjunga, kuri saugo aplinką ir propaguoja tvarumą

Viena pagrindinių konsultacijų daugelyje valstybių narių temų yra piliečių raginimas sustiprinti ES vaidmenį aplinkos politikos srityje, taip pat išsakyta nuomonė, kad skubiai reikia prisiimti daugiau įsipareigojimų **aplinkos ir klimato apsaugos** srityje. Be kita ko, siūloma rengti daugiau ir griežtesnių ES **teisės aktų** šioje srityje, vykdyti daugiau intervencinių veiksnių prižiūrint, kaip valstybės narės **įgyvendina** susijusius ES teisės aktus, ir teikti daugiau aplinkosaugos iniciatyvų. Be kitų dalykų, dalyviai konkrečiai nurodė išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir nuodingų bei teršiančių medžiagų kiekio mažinimą, geresnes perdirbimo priemones ir didesnę gyvūnų gerovę. Kai kuriose valstybėse narėse piliečiai mano, kad kitoje daugiametėje finansinėje programoje turėtų būti numatyta daugiau lėšų **klimato politikos veiksams**.

Beveik visose valstybėse narėse vis buvo nurodoma kova su **klimato kaita / visuotiniu atšilimu**, ypač šį klausimą kėlė jaunesni piliečiai, ir jis buvo **suprantamas kaip viena didžiausių ES tenkančių užduočių**. Kai kuriais atvejais Europos Sąjungos klimato apsaugos reikalavimai suvokiami kaip atsvara nacionalinei politikai. Manoma, kad klimato kaita veikia daug politikos sričių: ne vien energijos gamybą ir transportą, bet ir žemės ūkį ir maisto sektorių, taip pat mūsų mitybos įpročius. Bendresne prasme piliečiai nurodo, kad **vartojimas** turi būti **tvarus**.

Dažnai kelta **tvarumo** problema, taip pat mintis, kad inovacija turėtų būti vertinama pagal jos ilgalaikį naudingumą piliečiams. Nors vienuose pasiūlyimuose nurodoma labiau atsižvelgti į aplinkos ir socialinius teisės aktų aspektus, kiti dalyviai mano, kad Europos lygiu reikėtų skatinti vietos maisto gamybą, žiedinę ekonomiką ir kūrybinį perdirbimą.

Kai kuriose valstybėse narėse piliečiai nurodė, kad tvarumo tikslai yra svarbūs ir **žemės ūkio politikoje**. Nors kai kurie dalyviai pareiškė susirūpinimą dėl modernaus ūkininkavimo poveikio aplinkai, taip pat buvo raginimų labiau saugoti kaimo kraštovaizdį ir dėti suderintas pastangas siekiant panaikinti kaimo ir miesto atskirtį.

Kai kuriais atvejais diskusijose išsakyta nuomonė, kad nėra pakankamo **švietimo** apie ES aplinkos politiką ir trūksta praktinių paskatų žmonėms rinktis „žalią“ gyvenimo būdą, o kai kuriose valstybėse narės piliečiai konkrečiai nurodė, kad reikia paskatų propaguojant **perėjimą prie atsinaujinančiosios energijos**. Be šių minčių, kai kuriose valstybėse narėse išsakytas reikalavimas aktyviau aiškintis ir diskutuoti apie tai, kaip klimato politikos veikslių darbotvarkė veikia kasdienį žmonių gyvenimą.

Nors esama tarpvalstybinė infrastruktūra **elektros energijos tiekimo ir judumo** srityse dažnai nurodoma kaip teigiamas ES pasiekimas, kai kuriose šalyse dalyviai manė, kad esama specialaus poreikio plėtoti bendrą Europos judumo strategiją. Kai kurie piliečiai pabrėžia, kad Europa turi imtis veiksmų spręsdama energijos tiekimo patikimumo ateityje klausimą, pavyzdžiui, atsižvelgiant į anglimis kūrenamų elektrinių laipsniško panaikinimo aspektą.

Kaip vienas svarbių dabartinėje kintančioje ir iššūkių kupinoje tarptautinėje aplinkoje tikslų buvo paminėtas poreikis stiprinti ES **pasaulinį vaidmenį** aplinkos srityje. Daug dalyvių nori, kad Europos Sąjunga būtų pasaulinė lyderė tvarumo darbotvarkės ir kovos su klimato kaita srityje.

4. Gerovės ir galimybių Sąjunga

Socialinė apsauga – taip pat yra didelis piliečių rūpestis. Tačiau nesutariama, kiek ES turėtų būti aktyvi šioje srityje. Keliose valstybėse narėse dalyviai yra labai linkę išsaugoti savo nacionalines socialinės apsaugos sistemas. Vis dėlto daug dalyvių nori, kad ES aktyviau kovotų su skurdu, socialine atskirtimi, nedarbu, diskriminacija, grėsme darbuotojų teisėms, galimybių gauti paslaugas apribojimais, taip pat su problemomis, kylančiomis dėl socialinių ir technologinių pokyčių, įskaitant poreikį įveikti **skaitmeninę atskirtį**. Be to, piliečiai dažnai išsakė susirūpinimą, kad stinga **socialinės ir gyvenimo lygio konvergencijos** tarp valstybių narių arba kad net jai kyla pavojus.

Konkretūs pasiūlymai. Šiuose debatuose apie Europos ateitį piliečiai pateikė daug įvairiausių idėjų ir pasiūlymų. Štai keli pavyzdžiai iš skirtingų valstybių narių ir įvairių teminių sričių:

- suvienodinta depozitinė pakuočių sistema Europos Sąjungoje siekiant mažinti pakuočių atliekų; taip pat visoje ES privalomas PET butelių perdirbimas
- bendrasis Europos gerovės indeksas
- Europos pilietinio švietimo ir pilietiškumo mokymo programa visose švietimo sistemose visoje ES
- interneto platformos turėtų teikti vienodos kokybės paslaugas visose ES valstybėse narėse
- Europos diena – nedarbo diena visoje Europoje

Pateiktas aiškus raginimas kurti daugiau ir geresnių **darbo vietų**. Kai kuriose šalyse piliečiai ragino koordinuoti **darbo rinkos** taisykles, įskaitant prieigos ir judumo srityje. Daug piliečių ypatingą dėmesį skiria jaunajai kartai ir baiminasi protų nutekėjimo dėl tam palankaus laisvo asmenų judėjimo, kuris, paradoksas, daugelio piliečių laikomas vienu svarbiausių narystės ES privalumų. Dažnai piliečių nurodyta tema yra **darbo ateitis** ir pokyčių pasekmės piliečiams ateityje, taip pat **lyčių lygybė**. Daug žmonių teigė, kad reikia spręsti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo problemą ir šalinti kliūtis, kurios vis dar iškyla į darbo rinką patekti norinčioms moterims. Dalyviai dažnai bendrą demografijos ir senėjančios visuomenės klausimą sieja su visų pirma darbo rinkos klausimais ir su **sveikatos priežiūra**. Apskritai manoma, kad ES per mažai veikia sveikatos problemų sprendimo srityje ir socialinės ir ekonominės nelygybės srityje.

Piliečiai taip pat tvirtai pasisako už tai, kad **švietimo** srityje būtų imtasi daugiau veiksmų ES lygmeniu. Reikalavimai iš esmės daugiausia yra susiję su naujų įgūdžių ugdymu atsižvelgiant į darbo rinkos reikalavimus, intensyvėjantį judumą švietimo srityje, abipusį diplomų ir profesinių bei techninių kvalifikacijų pripažinimą ir didėjančias investicijas į mokslą, mokslinius tyrimus ir mokymąsi visą gyvenimą. „**Erasmus+**“ paprastai įvardijama kaip viena iš sėkmingiausių ES programų, kuri turėtų būti toliau tobulinama. Pasak daugelio dalyvių, turėtų būti skatinama mokytis kitų Europos kalbų.

5. Pasaulinėje arenoje tvirta Sąjunga

Nors tai nėra plačiai aptariama tema, ES paprastai **pasaulyje** laikoma **gėrio jėga**, piliečiai pabrėžia Sąjungos normatyvinę galią santykiuose su trečiosiomis šalimis. Jie mano, kad siekdama savo vertybes, ypač demokratiją ir žmogaus teises, skleisti už ES ribų, ES sėkmingai naudoja įtakos svertus – būdama pavyzdžiu kitiems. Dažnai reikalaujama, kad santykiuose su trečiosiomis šalimis taikomi ES išorės veiksmai būtų grindžiami vertybėmis; tai taip pat laikoma visuotine atsakomybe ir moraline pareiga. Šis reikalavimas dažnai siejamas su noru, kad ES taptų pasauline lydere kai kuriuose sektoriuose, ypač aplinkos apsaugos srityje.

Piliečiai bendrai sutaria dėl to, kad norint ginti ES interesus ir vertybes, o visų svarbiausia – apsaugoti jos piliečius, reikia aktyvesnio ES dalyvavimo pasauliniuose reikaluose ir **didesnės vienybės** užsienio politikos srityje. Kai kurių dalyvių nuomone, ES dažnai yra per silpna, neturi pakankamai įtakos pasaulio arenoje ir kartais yra nepajėgi įveikti krizes, kurios yra apėmusios jos strategines kaimynines šalis. Manoma, kad ES išorės veiksams **trūksta veiksmingumo ir patikimumo**, taip pat buvo raginimų stiprinti bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP). Piliečiai pabrėžia poreikį **reikšti vieningas pozicijas**, ypač ES santykių su kitomis įtakingomis šalimis (JAV, Kinija ir Rusija) kontekste. Šioje srityje daugiausia dėmesio skiriama gynybos politikai, plėtrai ir prekybai.

Daug piliečių mano, kad ES **saugumas ir gynyba** neturėtų priklausyti nuo kitų subjektų. Vis dėlto daug jų mano, kad visi ES sprendimai turėtų papildyti NATO sprendimus, o ne juos pakeisti. Pareikšta įvairių nuomonių: nuo vien nacionalinių civilinių bei karinių pajėgumų koordinavimo ir integravimo gerinimo iki vis kartojamo raginimo suformuoti bendrą gynybos politiką su nuosavais pajėgumais. Kai kurie piliečiai taip pat norėtų aktyvesnio viešojo dialogo tokių saugumo iniciatyvų, kaip nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas (PESCO), klausimais.

Be to, piliečiai sieja vertybes su ES **kaimynystės ir plėtros** politika. Jie nori, kad narėmis taptų tik tos šalys, kurios laikosi ES vertybių bei normų ir yra demokratinės. Vis dėlto šiek tiek nesutariama dėl laiko terminų. Nors kai kurie žmonės aiškiai pasisako už plėtrą į Vakarų Balkanus, daug jų pabrėžia, kad prieš prasidedant tolesnei plėtrai ES pirma turi sutvirtinti savo dabartinį statusą. Tačiau iš esmės piliečiai įžvelgia tvirtą Vakarų Balkanų europinę perspektyvą, o kai kuriose valstybėse narėse šiek tiek mažiau, bet taip pat remiama kelių rytinių kaimyninių šalių europinė perspektyva.

ES **prekybos** santykiai iš esmės vertinami teigiamai, tačiau taip pat esama susirūpinimo dėl socialinių ir aplinkos apsaugos standartų laisvosios prekybos susitarimuose su trečiosiomis šalimis, o tai dar kartą rodo Europos piliečių norą, kad ES veiktų remdamasi savo bendromis vertybėmis. Be to, kai kurie piliečiai ragina ES dar aktyviau naudotis savo ekonomine įtaka siekiant įrodyti savo pasaulinę galią.

6. Vertybių ir įvairovės Sąjunga

Keliose šalyse buvo kelis kartus pareikštas susirūpinimas dėl **valstybių narių skirtumų**. Piliečiai, ypač mažesnėse valstybėse narėse, akcentuoja, kad problemų kelia pastebimas tikros mažų ir didelių šalių tarpusavio partnerystės nebuvimas. Jiems dažnai atrodo, kad Sąjungos politikos pagrindinė varomoji jėga yra didžiausių šalių interesai, nors ši nuomonė anaipol nėra vieninga. Keliose valstybėse narėse vykę dialogai taip pat rodo esamą supratimą apie **teisingumo trūkumą ir dvigubų standartų taikymą** ir tai, kad manoma, jog bendros taisyklės ne visada vienodai taikomos visiems. Be su šalių dydžiu susijusių skirtumų, dažnai įvardijami skirtumai tarp senųjų ir naujųjų valstybių narių, taip pat skirtumai, kurie pastebimi palei geografines ribas. Jiems pašalinti dažnai prašoma didesnės **sanglaudos ir solidarumo**.

Nepaisant šių skirtumų, dauguma ES piliečių ir toliau ES laiko **gėrio jėga** ir bendrija, kurią vienija **bendros vertybės**. Todėl natūraliai pasigirsta įvairių nuomonių. Žmogaus teisės, teisinė valstybė, taika ir demokratija yra dažniausiai nurodomos vertybės. Ypač daug dėmesio sulaukia ES vaidmuo užtikrinant **taiką** žemyne. Tačiau diskusijose su piliečiais taip pat esama tendencijų akcentuoti ES kaip vertybių siejamos bendrijos trūkumus, ypač atotrūkį tarp Sąjungos retorikos ir jos veiksmų. Dėl to dažnai prašoma imtis ryžtingesnių veiksmų šiam atotrūkiui pašalinti.

Siekiant stiprinti bendrumo jausmą, kartais kai kuriose valstybėse narėse pasigirsta raginimų intensyviau dėti pastangas siekiant skatinti **bendros europinės tapatybės**, kuri, pasak daugelio piliečių, šiandien tebėra labiau siekis nei tikrovė, plėtojimą. Manoma, kad šio proceso sėkmingumui ypač svarbus judumas ir mainai, ypač tarp jaunimo.

Nors įsipareigojimas puoselėti bendras vertybes yra ES kaip bendrijos svarbiausias pagrindas, vienu didžiausių Sąjungos privalumų taip pat laikoma valstybių narių **įvairovė**. Pasak daugelio dalyvių, europinė tapatybė turėtų egzistuoti šalia nacionalinės tapatybės ir neturėtų jos pakeisti. Panašiai, piliečiai pabrėžia, kad reikia gerbti įvairias nacionalines kultūras. Tai, kad daugelyje valstybių narių primygtinai reikalaujama gerbti **nacionalinius ir kultūrų skirtumus** dažnai sukelia diskusijas instituciniais klausimais. Nors paprastai manoma, kad piliečių tokie klausimai nedomina, daugeliui pakankamai aktualus yra atitinkamų **kompetencijų** pasiskirstymo klausimas.

Vadovaujantis **subsidiarumo** principu, dauguma Europos piliečių tikisi, kad ES daug dėmesio skirs toms sritims, kuriose ji gali sukurti **pridėtinės vertės**. Dažnai akcentuojama, kad siekiant sėkmingai įgyvendinti europinius projektus, ypač svarbus teisingas kompetencijų padalijimas tarp nacionalinio ir Europos lygmens. Šiuo atžvilgiu manoma, kad užduočių priskyrimas Europos Sąjungai tose srityse, kuriose geresnių rezultatų gali pasiekti valstybės narės, gali pakenkti piliečių susidarytam ES įvaizdžiui, nes padidėja atotrūkis tarp gebėjimų bei lūkesčių. Be abejonės, nuomonės dėl to, kaip turėtų būti atskiriami įgaliojimai, skiriasi, tačiau plačiai paplitusi nuomonė, kad dabartinę padėtį galima pagerinti. Tiesa, kartais miglotai suprantamos valstybių narių ir ES atitinkamos kompetencijos, kas iš dalies paaiškina dažnai nurodomą bendrą **nepasitikėjimą** ES institucijomis. Šį nepasitikėjimą taip pat sustiprina turimas supratimas apie **skaidrumo trūkumą**, dažnai nurodant **demokratijos deficitą** ir **pernelyg didelį biurokratizmą**, kuris dažnai siejamas su sunkumais ganant ES lėšų.

Baigiamosios pastabos

Pilietinė visuomenė palankiai įvertino konsultacijas su piliečiais, pareikšta daug pritariančių nuomonių dėl šio proceso naudos nustatant piliečių nuomones. Todėl šis procesas natūraliai padeda patenkinti bendrą reikalavimą įtraukti pilietinę visuomenę ir su ja bendradarbiauti; tai buvo nuolat akcentuojama dialogų metu.

Panašu, kad dialogas yra ypač svarbus atsižvelgiant į, be kita ko, konsultacijų metu piliečių nuolat akcentuojamą norą geriau suprasti, kaip veikia ES ir kokia yra narystės ES reikšmė. Pareikšta daug pageidavimų intensyviau dėti pastangas siekiant skatinti geresnį informavimą apie ES. Daugelio piliečių nuomone, tai turėtų būti daroma vykdant tikslines iniciatyvas, be kita ko, taip pat supaprastinant kalbą, kuria ES bendrauja su piliečiais. Dažnai buvo pabrėžiama, kad viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių ES institucijų ir piliečių tarpusavio bendravimui, yra pernelyg miglota ir biurokratinė kalba.

Kad įvairiose valstybėse narėse surengti dialogai buvo sėkmingi, rodo ir raginimai tęsti bendradarbiavimą. Piliečiai mano, kad ypač svarbu skatinti imtis veiksmų ir rengti debatus ES klausimais su gyventojais. Iš tiesų konsultacijų su piliečiais iniciatyva papildė kitas, keliose valstybėse narėse jau kurį laiką taikomas iniciatyvas, kuriomis siekiama plėtoti dialogą apie ES su gyventojais.

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus argumentus, šioje ataskaitoje siekiama atspindėti procesą, kurio forma ir turinys yra įvairūs. Nesiekiama parengti galutinę bendradarbiavimo su piliečiais nacionaliniu lygmeniu santrauką, kadangi šis bendradarbiavimas įvairiomis formomis bus toliau tęsiamas. Ši ataskaita veikia turėtų būti suprantama kaip įnašas į nuolat dedamas pastangas geriau bendradarbiauti su pilietine visuomene siekiant suteikti informacijos vadovų diskusijoms apie Europos ateitį ir parengti kitą strateginę darbotvarkę.